

РОБОТА КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В КЛАСІ ВОКАЛУ ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Тітова Олена Романівна
Концертмейстер
Суботницький Ігор Миколайович
Концертмейстер
Житомирський державний університет
ім. Івана Франка
м. Житомир, Україна

Вступ. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із переходом до дистанційної освіти, виникає необхідність адаптації педагогічного процесу до нових реалій. Особливо це стосується таких спеціальностей, як вокал, де музичний супровід займає важливу роль у навчанні. Концертмейстер, як невід'ємна частина навчального процесу в класах вокалу, змушений знаходити нові шляхи взаємодії зі студентами через цифрові платформи. Дистанційна форма навчання потребує не лише високої технічної підготовки, але й уміння організувати ефективний навчальний процес, зберігаючи високу якість музичного супроводу.

Мета роботи – дослідити особливості роботи концертмейстера в умовах онлайн-освіти та визначити основні аспекти, що забезпечують його ефективну взаємодію з вокалістами.

Матеріали та методи. Матеріалом для дослідження стали праці вітчизняних музичних педагогів, статті у фахових наукових виданнях, інформаційні бази мереж Інтернет. Методологія дослідження включала пошуковий, описовий та аналітичний методи.

Результати та обговорення. Роль концертмейстера є надзвичайно важливою в класі вокалу, адже вона виходить за межі простого акомпанементу. Сучасний концертмейстер активно впливає на формування музичної культури студентів, допомагає у розвитку слуху, відчутті ритму та художнього мислення. Ця роль значно зросла в умовах онлайн-навчання, оскільки на концертмейстера

сьогодні також покладається відповідальність за забезпечення зв'язку між студентом і музичним матеріалом. Для досягнення успіху в навчанні студентів необхідно враховувати різні аспекти роботи концертмейстера.

Технічні аспекти роботи. Так, дистанційне навчання вимагає від концертмейстера освоєння сучасних технологій. І тут важливим є вибір технічного обладнання, яке забезпечує якісний зв'язок між концертмейстером та студентом. Окрім стандартних платформ для відео конференцій, варто використовувати:

- інструменти для запису і редагування: програми на кшталт Audacity, Cubase, Ableton Live, які дозволяють записувати, редагувати та синхронізувати музичні партії з вокалом;

- аудіоінтерфейси для з'єднання з комп'ютером і професійними мікрофонами;

- музичні програми для нот (наприклад, Finale, Sibelius, MuseScore), які дозволяють адаптувати музичний матеріал, змінюючи темп, ключ чи інші параметри, під потреби студента [3, с. 47].

Також важливою є робота з віртуальними інструментами. Використання цифрових синтезаторів та віртуальних музичних інструментів дозволяє концертмейстеру адаптувати звучання музичних партій до конкретних потреб студентів. Це особливо корисно, якщо він не може бути присутнім в режимі реального часу або якщо студент працює над складною музичною технікою.

Іще однією важливою складовою є підготовка якісних відео- та аудіоматеріалів, які студенти можуть використовувати у самостійній роботі. Створення високоякісних записів фортепіанних партій дозволяє студентам працювати за власним темпом. Відео- та аудіофайли можна підготувати для самостійних занять, що дозволяє студенту коригувати виконання та оцінювати свої досягнення. Для коректного сприйняття звуку важливо забезпечити правильні налаштування мікрофону та еквайзера для оптимального звучання. Платформи для відеоконференцій, як Zoom, Microsoft Teams, можуть мати функцію покращення звуку, яку треба налаштувати на високоякісну передачу

музики [3, с. 48].

Педагогічні виклики. Робота концертмейстера у дистанційному форматі пов'язана з низкою педагогічних викликів, які потребують особливого підходу до організації навчального процесу. Це:

- втрачений емоційний зв'язок. У звичайному класі концертмейстер та студент працюють у тісній взаємодії, що сприяє створенню довірчої атмосфери. У дистанційному форматі цей емоційний контакт значно ускладнений, тому концертмейстеру необхідно докладати більше зусиль для підтримки мотивації студента через позитивне спілкування, похвалу та заохочення;

- різниця у рівні підготовки студентів. Не всі студенти мають однаковий рівень технічної підготовки чи доступ до необхідного обладнання. Концертмейстеру доводиться адаптувати заняття під можливості кожного студента, знаходячи індивідуальний підхід, щоб не допустити відставання у навчанні;

- самостійна робота студентів. При дистанційному навчанні значна частина часу приділяється самостійній роботі. Концертмейстер повинен не лише забезпечити якісні матеріали для опрацювання, але й навчити студента правильно працювати з ними. Це вимагає додаткових пояснень і контролю виконання завдань;

- складність корекції виконання. У дистанційному режимі важче миттєво реагувати на помилки студента через технічні затримки чи проблеми зі звуком. Концертмейстеру потрібно бути дуже уважним, щоб помічати всі нюанси виконання і давати чіткі рекомендації для їх виправлення;

- збереження зацікавленості. Підтримувати інтерес студента до занять у дистанційному форматі складніше, оскільки відсутня атмосфера живого спілкування та спільної роботи. Концертмейстеру потрібно включати в уроки творчі завдання, ігрові елементи чи інтерактивні вправи, які зроблять процес навчання цікавим та різноманітним;

- емоційне вигорання. Постійна робота онлайн може бути виснажливою як для студентів, так і для концертмейстера. Це вимагає вміння організувати

заняття так, щоб вони не перевантажували учасників, а також підтримувати баланс між вимогливістю і розумінням [2, с. 54-55].

Організація занять. У дистанційному форматі важливо забезпечити структурованість уроку. Так, для збереження структури уроку важливо дотримуватися чіткого розподілу часу:

- розспівки можуть бути як живими, так і заздалегідь записаними, якщо є потреба коригувати голосову техніку або підготувати певні партії;

- після розспівок йде вивчення репертуару, що включає як технічні, так і музичні аспекти. Тут концертмейстер активно працює над динамікою, артикуляцією та фразуванням;

- особливо важливо давати пояснення щодо стилістичних особливостей твору, адже в онлайн-форматі ці нюанси можуть бути не так очевидні без особистої взаємодії [4, с. 16]

Важливим є й індивідуальний підхід до кожного студента. Потрібно враховувати технічні та музичні здібності кожного студента. Наприклад, деяким студентам буде корисно працювати з уповільненим темпом, а іншим – з полегшеними партіями. У цьому допомагають персоналізовані аудіо або відеозаписи. Для самостійної роботи студенти можуть використовувати цифрові ресурси. Платформи для навчання (як Moodle, Google Classroom) можуть містити додаткові матеріали для самостійних занять, зокрема записи виконань видатних виконавців, відео з майстер-класами, а також доступ до нотних баз. Це дає студентам змогу працювати над технікою та репертуаром між заняттями [5, с. 230]. Також важливо, щоб концертмейстер активно давав зворотній зв'язок за допомогою чітких рекомендацій та коментарів. Після кожного заняття концертмейстер може надсилати студенту інструкції щодо виконання домашнього завдання або коригування певних моментів виконання. Дистанційна форма роботи концертмейстера зі студентами має свої переваги та недоліки. Так, до переваг можна віднести доступ до матеріалів у будь-який час дає студентам можливість самостійно удосконалювати виконання, а також можливість використовувати цифрові ресурси, такі як нотні бібліотеки, записи

видатних виконавців, майстер-класи, що значно розширює навчальні горизонти [1, с. 70]. Проте є й недоліки, серед яких найголовнішим є втрата живого контакту між студентом і концертмейстером, що зменшує ефективність корекції виконання, особливо в моменти, коли важливі миттєві реакції. Сюди ж віднесемо й затримки в зв'язку або проблеми з якістю звуку, які можуть сповільнити навчальний процес. Крім того, для підтримки ефективної взаємодії потрібно вкласти додаткові зусилля в організацію онлайн-занять і перевірку технічної підготовленості [1, с. 70].

Висновки. Робота концертмейстера в умовах дистанційного навчання вимагає адаптації до нових умов. Високий рівень технічної підготовки, творчий підхід до виконання музичних завдань і увага до потреб студентів є ключовими складовими успішної діяльності. Концертмейстер має залишатися не лише музичним партнером, але й наставником, який сприяє гармонійному розвитку студентів у непростих умовах онлайн-освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко А. Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 3. С. 69-72.
2. Васильєва Л. Л. Досвід впровадження дистанційного навчання у фахову підготовку майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 7 (71). С. 48-58.
3. Коваленко А. С. Організація навчання вокалістів в умовах дистанційного навчання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. Вип. 7. С. 46-51.
4. Моторна О. Мистецтво дистанційно: втрачені можливості чи нові перспективи. *Мистецтво і освіта*. 2020. № 3 (97). С. 13-18
5. Тамаркіна О. Л. Самостійна робота студентів ЗВО в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип 34. Т. 5. С. 228-231.